

Ondřej MADEJA

Kulturní život premonstrátského kláštera v Nové Říši v letech 1848-1948 a jeho působení na širokou veřejnost

Diplomová práce, Pedagogická fakulta Jihočeské university, České Budějovice 2009, 109 stran textu, 16 stran obrazových příloh

Předložená diplomová práce pana Ondřeje Madeji si vytkla nelehký úkol - pokusit se postihnout život a mnohostranné aktivity premonstrátského kláštera v Nové Říši i jeho význam pro přílehlý mikroregion v dlouhém období let 1848-1948.

Pramennou základnu předložené práce tvoří především písemnosti uložené ve fondech Moravského zemského archivu v Brně, státních okresních archivů v Jihlavě a v Jindřichově Hradci, dále též prameny uložené v archivu novoříšského a strahovského premonstrátského kláštera a neposlední řadě i poznatky z rozhovorů s žijícími pamětníky uložené v písemné podobě v archivu autora. Dále kolega Madeja pracoval s dobovým tiskem - celozemským i regionálním - a v neposlední řadě i s relativně úplným souborem domácí literatury vztahující se k dané problematice. Z hlediska lepšího pochopení proměn náboženského milieu a zejména postavení katolické církve v českých zemích v 19. a 20. století či reálií řádu premonstrátů, resp. Novoříška zde však postrádám některé práce.¹

Svou práci si pan Madeja rozdělil do šesti kapitol, úvodu a závěru. V úvodu autor jednak vymezuje zaměření a cíle své práce a jednak zde stručně uvádí základní literaturu i použité prameny - ovšem bez jejich bližší charakteristiky a zhodnocení z hlediska práce. První krátká kapitola přináší základní informace o regionu a městečku Nová Říše a v kostce nastiňuje i dějiny tamního premonstrátského konventu do roku 1848. Následující kapitola nazvaná poněkud zvláště Kulturní prostředí přibližuje v širokém záběru od středověku až do 20. století klášterní kostel, knihovnu a obrazárnu i hudební život v konventu. Ačkoli autor obecně hovoří o bohaté hudební tradici, nikde ji nedokládá konkrétními informacemi o tom, kdo, kdy a jaké koncerty či hudební produkce zde pořádal. Další tři kapitoly jsou pojaty chronologicky. V časových úsecích let 1848-1918, 1918-1938 a 1938-1948 pak podávají

¹ Srov. zejm. Milan M. BUBEN, *Encyklopedie řádů a kongregací v českých zemích. II/1 Řeholní kanovníci*, Praha 2003, s. 59-145 (zvl. s. 130-141); Metoděj Vladimír VITULA - Jindřich Zdeněk CHAROUZ, *Nová Říše*, Brno 1991; Pavel MAREK, *Český katolicismus 1890 - 1914*, Olomouc - Rosice 2003; TÝŽ, *České schizma*, Brno - Rosice 2000; TÝŽ, *Církevní krize na počátku první Československé republiky (1918-1924)*, Brno 2005; Lukáš FASORA - Jiří HANUŠ - Jiří MALÍŘ (eds.), *Sekularizace českých zemí v letech 1848-1914*, Brno 2007 a Jiří HANUŠ - Lukáš FASORA - Jiří MALÍŘ (edd.), *Sekularizace venkovského prostoru v 19. století*, Brno 2009.

přehled základních událostí z oblasti politických a církevních dějin i dějin Nové Říše ve vztahu k všestranné činnosti novoříšských premonstrátů. Text předchozích kapitol je rozšířen o víceméně obsáhlé exkursy o novoříšských malířích a hudebnících, zvláštní pozornost je pak věnována Otokaru Březinovi a Josefu Floriánovi. Poslední jednostránková [!] kapitola informuje o současné situaci novoříšského premonstrátského konventu, takřka stejně rozsáhlý závěr celé práce stručně rekapituluje výsledky, k nimž autor dospěl. Součástí diplomové práce je i soubor 27 černobílých i barevných fotografií zařazených v oddílu příloh; poněkud nelogicky mezi přílohy nebyl začleněn samostatně stojící přehled novoříšských proboštů, opatů a farářů. Široký záběr práce a rozsáhlý soubor pramenů umožnil autorovi získat celou řadu více či méně důležitých poznatků, které obohacují a rozšiřují naše poznatky o činnosti a významu sledovaného řeholního konventu v daném regionu. Tím však výčet nezpochybnitelných pozitiv předložené práce, bohužel, končí.

K práci Ondřeje Madeji mám řadu výhrad. Z hlediska jazyka nemohu pominout neopravené překlepy, hrubé gramatické chyby - ať již jde o psaní i/y, velkých písmen či shodu podnětu a přísudku. Dále je práce zanešvařena řadou stylistických neobratností, kostrbatými slovními spojeními či nevhodnými termíny. Zcela nedůsledně až chaoticky pak autor v práci používá uvozovky a kurzívu - tímto způsobem jsou i nejsou (dle jakého klíče?) psána některá (či lépe: jenom některá) osobní jména, místní názvy, názvy časopisů, literárních i jiných uměleckých děl či citace z pramenů a literatury.

Autorova ledabylost (či neznalost?) při redakčním dokončení práce pak vedla i k řadě nedostatků z hlediska historického řemesla. V citacích i v seznamu použité literatury autor vůbec nerozepisuje křestní jména autorů, v závěrečném soupisu literatury pak vyčleňuje samostatný oddíl článků z periodik a sborníků [!]. Výhrady mám rovněž k poznámkovému aparátu, kde se ukazuje, že pan Madeja neumí používat, resp. nesprávně používá zkrácené citace; v některých případech odkaz na zdroj velmi detailních a obsáhlých informací v textu či poznámkovém aparátu chybí zcela (např. na s. 19, 20 a 26), zatímco na straně 10 v poznámce 18 a 19 autor odkazuje na jakési „*klášterní anály*“, ačkoli o žádném takovém prameni nikde v textu není ani zmínka. U fotografických příloh není rovněž uveden jejich zdroj, některé zřejmě pořídil sám autor, ale dobové fotografie bezpochyby odněkud převzal. Navíc u řady fotografií chybí i časové určení apod.

A v neposlední řadě lze v práci pana Madeji nalézt některé nepřesnosti či zavádějící tvrzení, z nichž některá jsou zřejmě důsledkem přílišné autorovy závislosti na použité literatuře či vzpomínkách pamětníků. Pro ilustraci zde uvedu jen některé. Domnívám se, že nelze bezpečně doložit, že biskupové Jindřich Zdík a Daniel II. byli členy řádu premonstrátů,

jak autor tvrdí na s. 8. Pečlivější redakční práce by jistě odstranila i nepřesnosti, překlepy či zkomoleniny ve jménech několika představených novoříšských premonstrátů na řadě míst v textu, což jako na straně 28 může vést i k jejich záměně. Krize piaristického řádu a jeho nepovedená reforma byla zapříčiněna nejen špatnou kázní řeholníků (s. 33), ale nemalou roli zde sehrál i nedostatek financí, nízké počty řeholníků coby důsledek dočasného uzavření noviciátu a velký počet škol v Čechách, na Moravě i v Rakousku, na nichž českomoravští piaristé působili. Hovořit o Rakousko-Uhersku před rokem 1867 (s. 67) či fašismu v nacistickém Německu (s. 70) je poněkud zavádějící. Ve roce 1935 to byli nejen čeští katolíci a Hlinkova slovenská lidová strana, jak uvádí autor na s. 51, ale také českoslovenští komunisté (dle instrukcí z Moskvy), kdo rozhodli o Benešově úspěchu při prezidentské volbě. Už zcela mimo je pak Madejovo tvrzení, že volba Edvarda Beneše prezidentem republiky znemožnila „*nástup fašistické reakce*“. Domyšleno do konce, znamená to, že dle pana Madeji byl Benešův oponent Bohumil Němec kandidátem českých fašistů?! Nebo může onen proklamovaný nástup fašismu v Československu doložit jinak?

Závěrem svého posudku chci konstatovat, že předložená diplomová práce, která představuje zajímavý příspěvek k poznání všestranné činnosti premonstrátského konventu a jeho významu pro celý novoříšský region v 19. a 20. století, odpovídá kritériím kladeným na tento typ kvalifikační práce. Proto diplomovou práci Ondřeje Madeji doporučuji k obhajobě, ale vzhledem k výše uvedeným připomínkám a nedostatkům navrhuji její klasifikaci pouze stupněm (ještě) **v e l m i d o b r ý**.

České Budějovice 28. 8. 2009

doc. PhDr. Miroslav Novotný, CSc.